

NAUCZYCIELSKA ŚWIADOMOŚĆ SIEBIE I PROCESU DYDAKTYCZNEGO

ROZPOZNANIE ZASOBÓW OSOBISTYCH I METODYCZNYCH NAUCZYCIELA
NIEZBĘDNYCH W PRACY Z GRUPĄ

MAŁGORZATA
MAŁYSKA

<http://malyska.edu.pl/>

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Szkolenie jest finansowane ze środków
Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach realizacji projektu:
„Exercitia. Program doskonalenia nauczycieli przedmiotów
ojczystych z Białorusi, Niemiec i Ukrainy.”



ZAINTERESUJ UCZNIA UCZENIEM SIĘ.....
WZBUDŹ W NIM MOTYWACJĘ ...



Pokolenia - różnice



Pokolenie dorosłych



Pokolenie dzieci

Jesteśmy ukształtowani w całkiem innym świecie...

Co się wtedy działo?

Jakie mieliśmy doświadczenia w swoim dzieciństwie?

Wspomnienia...

Mobilność

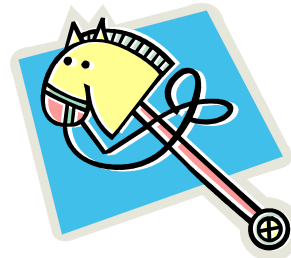
Wielokulturowość

Dobrobyt i dostęp do techniki, ale ...



KIEDYŚ

- okienko kasowe
- książki w bibliotece
- rozmowy telefoniczne zamawiane na pocztę
- piekarnik
- spiżarnia
- pralka Frania
- kartki świąteczne
- telegramy



DZISIAJ

- e-bank
- e-book
- Wikipedia
- smartfony, telekonferencje,
- kuchenka mikrofalowa
- lodówkozamrażarka
- pralka i suszarka
- zmywarka
- sms z życzeniami



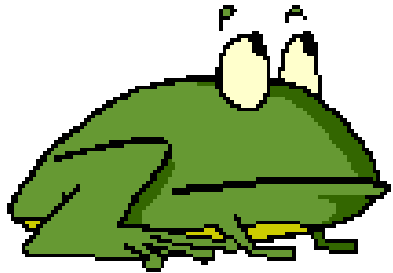
MOTYWACJA ZEWNĘTRZNA

Płacę i wymagam

subiektywność zapłaty = konflikt



Ustaje wraz ze ustaniem czynnika motywującego



CZY TO NAJLEPSZY SPOSÓB?

Zapomnianą i często ignorowaną siłą jest **przyjemność** wynikająca z samego aktu wykonywania czynności!

Chcę się uczyć, bo po prostu sprawia mi to przyjemność...



EKSPERYMENT



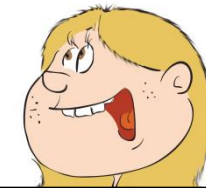
grupa 1



grupa 2



grupa 3



Źródło:

Mark Lepper, David Greene, Robert Nisbett, „Undermining Children’s Intrinsic Interest with Extrinsic Rewards: A Test of the ‘Overjustification’ Hypothesis”, *Journal of Personality and Social Psychology* 28, no.1 (1973): 129-137



Przyjemność

Przyjemność z wykonywania zadania wzmaga naszą wydajność i sprawia, że z dużą wytrwałością, nawet pasją wykonujemy zadanie!

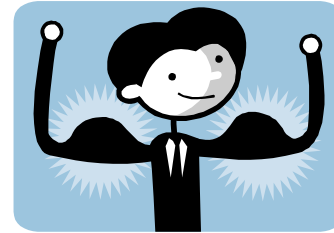
Okazało się, że zaproponowanie komuś nagrody za coś, co mogłoby sprawić mu przyjemność, zmniejsza motywację wewnętrzną i zastępuje ją motywacją zewnętrzną.

Motywacja zewnętrzna powoduje, że **traci się powoli przyjemność z nauki.**



MOTYWACJA WEWNĘTRZNA

Wewnętrzna siła zmuszająca (pobudzająca) kogoś do działania...



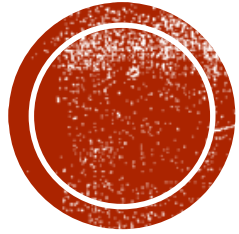
Wzmaga wydajność i sprawia, że z wytrwałością i przyjemnością coś wykonujemy...

Przyjemność wynika z samego aktu wykonywania tej czynności, z robienia czegoś dla innych albo pokonywania pojawiających się po drodze trudności, wyzwań, opanowywania jakiejś umiejętności czy osobistego rozwijania się...



- Nauczyciel aby motywować ucznia sam musi być zmotywowany. Dzieci uczą się przez modelowanie.
- Motywacja jest indywidualną cechą każdego człowieka, każdy motywuje się inaczej - nie ma ludzi niezmotywowanych.
- **Każdy ma wyjątkowy, niepowtarzalny typ motywacji**, to co motywuje jedną osobę, może demotywować inną.
- **Każdy ma swoje silne strony i ograniczenia.**
- W osiąganiu celów pomaga **konstruktywna** pochwała i krytyka.
- Ważne jest budowanie w dziecku **poczucia własnej wartości**, **motywacji wewnętrznej**, **odpowiedzialności** za proces uczenia się, zdolności do uczenia się przez całe życie.



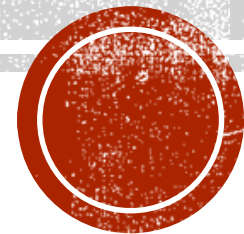


Nic z moich wysiłków,
jeśli uczniowi nie chce się chcieć



TRÓJGŁOS W SPRAWIE UCZENIA SIĘ DZIECI

Lew. S. Wygotski, Jerome S. Bruner, Jean Piaget



JAK UCZY SIĘ UCZEŃ?

Rozwój poznawczy –
J. Piaget - stadia rozwoju

Rozwój myślenia – modele reprezentacji
J. Brunera

L. Wygotski – „Na wszystko przychodzi
czas”
– strefa najbliższego rozwoju



STREFA NAJBLIŻSZEGO ROZWOJU (WYGOTSKI)

Dziecko, według Wygotskiego, może się rozwijać w strefach wyznaczonych poziomami:

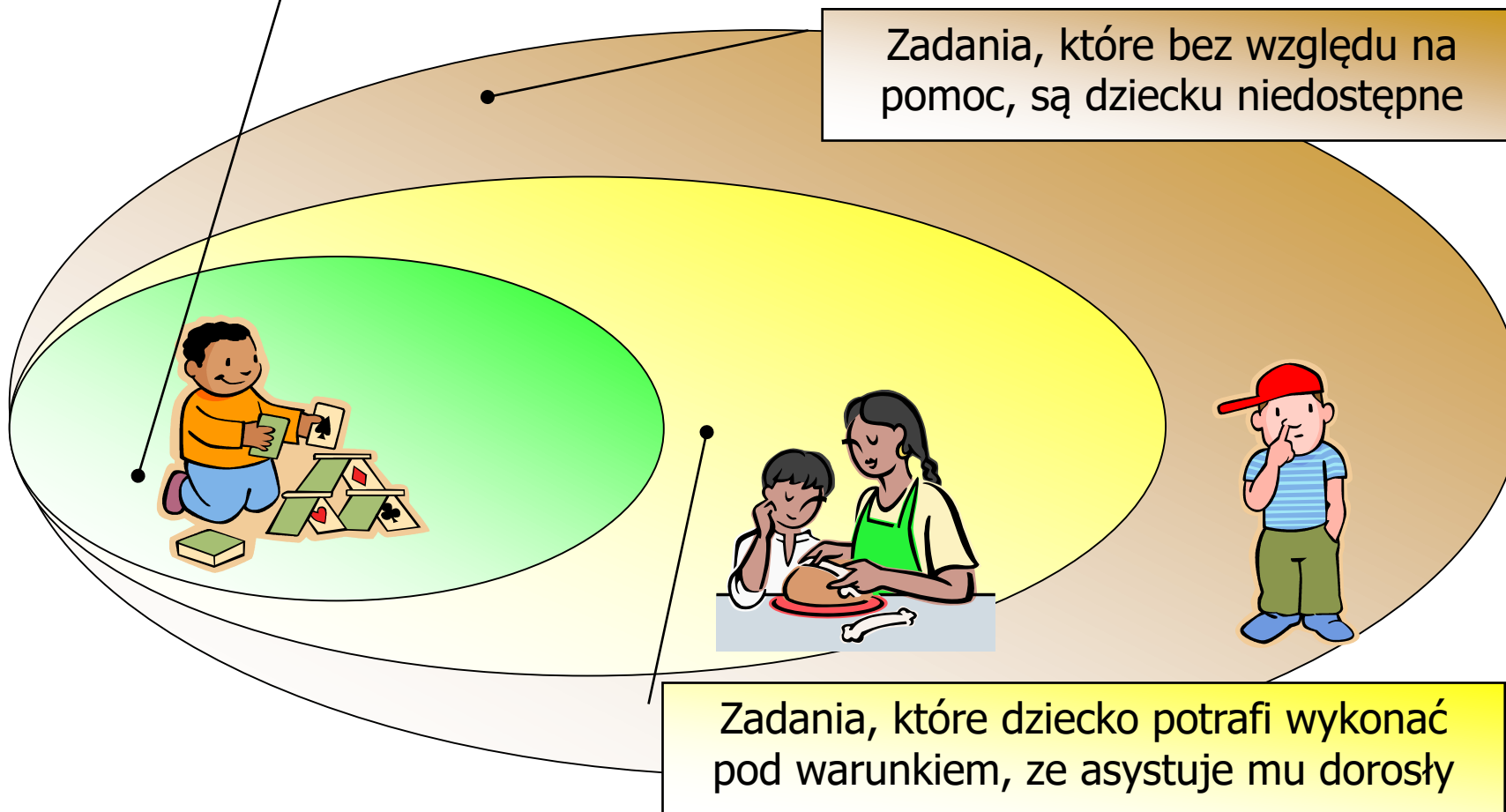
- a) zadań, które może rozwiązywać w samodzielnym działaniu
- b) zadań, które może rozwiązywać pod kierunkiem i przy pomocy dorosłego.

Strefa ograniczona kompetencjami, które dziecko posiada a kompetencjami, które może zdobyć w najbardziej optymalnych warunkach, jest **strefą najbliższego rozwoju**.



Zadania, które dziecko potrafi wykonać samodzielnie

Zadania, które bez względu na pomoc, są dziecku niedostępne



Zadania, które dziecko potrafi wykonać pod warunkiem, że asystuje mu dorosły



STREFA NAJBLIŻSZEGO ROZWOJU (WYGOTSKI)

- Uczenie się dziecka ma być ukierunkowane na ten wyższy poziom; wymaga więc optymalnych warunków, w tym mądrego wsparcia osoby dorosłej (nauczyciela, rodzica etc.).
- Z punktu widzenia rozwoju dziecka, założenie to stwarza szansę na rodzenie jego aspiracji, motywowanie i często przekraczanie przez nie własnych ograniczeń.



STREFA NAJBLIŻSZEGO ROZWOJU (WYGOTSKI)

- W diagnozie ważne więc będzie rozpoznanie potencjałów rozwojowych dziecka (to, co może „wyrosnąć”, z tego, co jest).
- Zadania dla dziecka mają więc przekraczać poziom jego „samodzielnych kompetencji”, a iść krok dalej (to „dalej” musi być zakorzenione w zdiagnozowanym potencjale dziecka).
- Nauczanie w tym kontekście będzie polegało na wspomaganiu procesów rozwojowych dziecka (nowa podstawa programowa PL i komentarz do niej).



WSPOMAGANIE PROCESÓW ROZWOJOWYCH DZIECKA

Tworzy warunki do tego, aby dziecko ujawniało swój potencjał rozwojowy



Daje przestrzeń do indywidualnej drogi rozwoju, zważając na to, że każdy człowiek jest inny, specjalny



W procesie edukacyjnym bazuje na wewnętrznej motywacji ucznia



Tworzy sytuacje sprzyjające interakcjom pomiędzy uczniami; odwołuje się do wzajemnego uczenia się



Wspiera ucznia, aby ten osiągał coraz wyższy poziom gotowości. Doprowadza do tego, że to dziecko prosi o pomoc, chce z niej korzystać.



SYSTEM REPREZENTACJI WEDŁUG BRUNERA

Założenia:

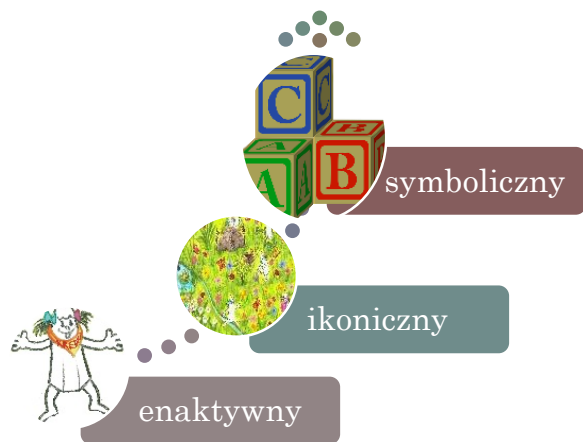
Poziom rozwoju, wcześniejsze doświadczenia, decydują o tym, jak dziecko odbiera świat.

W trakcie rozwoju osoby ludzkiej wykształcają się systemy przetwarzające odbierane informacje, które Bruner nazwał „systemami reprezentacji”.



SYSTEM REPREZENTACJI WEDŁUG BRUNERA

Sposób tworzenia reprezentacji stał się kryterium do wyróżnienia trzech systemów:



reprezentacja enaktywna – system sensoryczno-motoryczny, oparty na działaniu, poznaniu zmysłowym, bez wyobrażeń i słów;

reprezentacja ikoniczna – system oparty na wyobrażeniu, także tym mentalnym;

reprezentacja symboliczna – system tworzony za pomocą słów i symboli



SYSTEM REPREZENTACJI WEDŁUG BRUNERA

Dziecko uczy się przede wszystkim w działaniu; **optymalną formą poznawania jest działanie, poznanie zmysłami.**

Od takiego poznania możemy przejść do tworzenia wyobrażeń – dotknięte, powąchane może być lepiej wyobrażone.

- Do tworzenia i odbioru symbolu czy pojęć dziecko dochodzi poprzez dwie wcześniejsze reprezentacje
- Dziecko nie nabiera doświadczenia (wiedzy), jeśli jest w roli odbiorcy słów nauczyciela. Do takiego przekazu musicie razem dojść, nie na skróty.



STADIA ROZWOJU J. PIAGETA, CZYLI PRZEJŚCIE OD MYŚLENIA SENSORYCZNO- MOTORYCZNEGO DO MYŚLENIA FORMALNEGO

1. Stadium sensoryczno-motoryczne
od urodzenia do dwóch lat

2. Stadium przedoperacyjne
od 2 do 7 lat

3. **Stadium operacji konkretnych**
od siedmiu do jedenastu lat

4. Stadium operacji formalnych
od jedenastu do 12 lat



STADIA ROZWOJU J. PIAGETA, CZYLI PRZEJŚCIE OD MYŚLENIA SENSORYCZNO- MOTORYCZNEGO DO MYŚLENIA FORMALNEGO

1. Stadium sensoryczno-motoryczne
struktura poznawcza – schemat działania

2. Stadium przedoperacyjne
struktura poznawcza - wyobrażenie

3. Stadium operacji konkretnych
struktura poznawcza - operacja

4. Stadium operacji formalnych
struktura poznawcza - operacja



STADIA ROZWOJU J. PIAGETA, CZYLI PRZEJŚCIE OD MYŚLENIA SENSORYCZNO- MOTORYCZNEGO DO MYŚLENIA FORMALNEGO

1. Stadium sensoryczno-motoryczne

Inteligencja sensoryczno-motoryczna

2. Stadium przedoperacyjne

Inteligencja przedoperacyjna – zdolność tworzenia reprezentacji, obrazów umysłowych (mentalnych) fragmentów rzeczywistości charakteryzujących się przede wszystkim cechami zmysłowymi (zapach, kształt, kolor itd.).

3. Stadium operacji konkretnych

Rozwój logicznego myślenia, rozwiązywanie problemów, ale w kontekście konkretów, nie rzeczy abstrakcyjnych dla dziecka.

4. Stadium operacji formalnych

Rozwój rozumowania abstrakcyjnego, stawianie hipotez, uogólnianie i wnioskowanie



PIAGET, WYGOTSKI, BRUNER

to trójgłos, który wskazuje na indywidualny, zachodzący etapami rozwój poznawczy dziecka.

Rolą nauczyciela jest tworzenie **sytuacji edukacyjnych**, w których dziecko znajduje inspiracje do rozwoju (własną ścieżką).



INTELIGENCJA

- Nie jest czymś, co dziecko posiada, ale czymś, CO DZIECKO TWORZY!
- Rozwój umysłowy polega na przechodzeniu ze stanu nierównowagi do równowagi. Dziecko aktywnie buduje swoją wiedzę – KONSTRUKTYWIZM
- Dziecko, aby rozwijać się intelektualnie, musi być przede wszystkim aktywne – ma działać w swoim otoczeniu, obserwować skutki własnych przekształceń i je werbalizować.
- WIEDZA – konstrukcja powstająca w umyśle człowieka, jest wynikiem jego **AKTYWNOŚCI**.



ZASADY TWORZENIA ZAJĘĆ DLA UCZNIÓW W MŁODSZYM WIEKU SZKOLNYM

- Fabularyzowanie zajęć
- Właściwy układ zadań
- Zmienność form nauczania i metod
- Możliwość szybkiej zmiany organizacji przestrzeni edukacyjnej
- Wypracowanie rytuałów (praca z książką, kącik czytelnika, gra w słówka, opowiem wam o ...)



REPREZENTACJE

Nazwa czy symbol powinien pojawiać się dopiero wtedy, kiedy uczeń wie i rozumie, co będzie oznaczać owa nazwa czy dany symbol. Wtedy jest gotowy nazwę lub symbol zrozumieć, zapamiętać, posługiwać się nimi.

